

Informe per a l'Observatori econòmic, social i mediambiental de la Garrotxa
SERVEIS SOCIALS DE LA GARROTXA

L'atenció social bàsica

El **Servei Bàsic d'Atenció Social** constitueix un dispositiu d'informació, diagnòstic, orientació, suport, intervenció i assessorament individual, familiar i grupal, a més d'ésser la porta d'entrada més habitual al sistema de serveis socials, i l'eix vertebrador de tota la seva xarxa.

Els professionals que en formen part atenen els ciutadans i ciutadanes de forma personalitzada, amb l'objectiu de promoure els mecanismes per conèixer, prevenir i intervenir amb les persones, les famílies i els grups socials, especialment si es troben en situacions de vulnerabilitat o risc social.

L'any 2016, el Servei d'Atenció Social Bàsica ha atès **4.482 persones**, que corresponen a **3.159 nuclis de convivència**. Això ha significat que hem atès 445 persones més que l'any anterior.

A banda de les persones ateses directament pel Servei, les intervencions realitzades pel Servei d'Atenció Social Bàsica han beneficiat **6.574 persones**. Si tenim en compte que la població de la Garrotxa és de 55.999 persones, el grau de cobertura de l'atenció social bàsica és de **l'11,74% de la població**.

Persones beneficiàries dels serveis bàsics d'atenció social. Garrotxa, 2013-2016

Garrotxa	2013	2014	2015	2016
Total de persones beneficiàries	5.028	6.025	6.129	6.574
Grau de cobertura	8,96%	10,75%	10,93%	11,74%

Font: Consorci d'Acció Social de la Garrotxa

Òbviament, les dades d'atenció per municipis mostren una correspondència entre els municipis més poblats i aquells on s'han atès més persones. El 62,5% de les persones ateses viuen a Olot, i el 37,5% a la resta de municipis de la comarca, una proporció similar al conjunt de la població comarcal.

Dades bàsiques del SBAS. Per municipis. Garrotxa. 2016

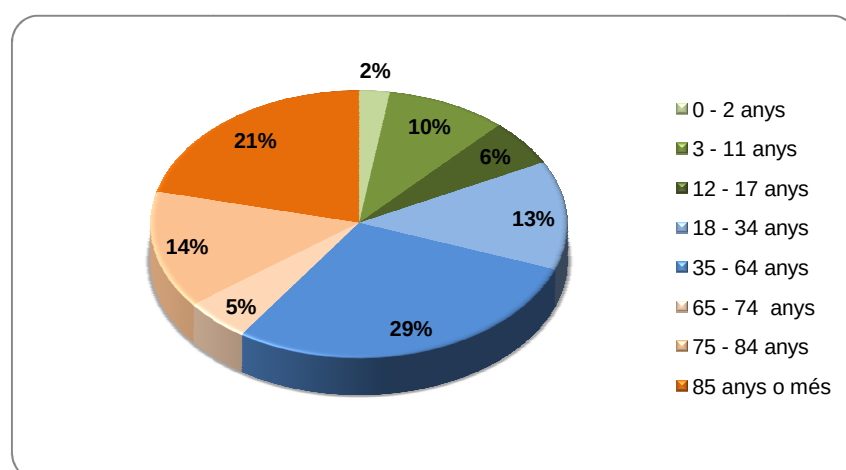
Municipi	Persones ateses	Persones beneficiàries	Nuclis de convivència	Grau de cobertura
Argelaguer	39	48	30	11,57%
Besalú	214	268	156	10,99%
Beuda	10	13	7	6,53%
Castellfollit de la Roca	127	186	87	19,18%
La Vall de Bianya	65	80	45	6,32%
La Vall d'en Bas	152	212	124	7,11%
Les Planes d'Hostoles	154	237	115	14,26%
Les Preses	79	125	59	7,02%

Maià de Montcal	42	51	32	11,78%
Mieres	17	25	11	7,89%
Montagut i Oix	57	78	46	8,40%
Olot	2887	4355	1990	12,81%
Riudaura	21	27	17	5,79%
Sales de Llierca	6	7	4	5,11%
Sant Aniol de Finestres	18	31	15	8,36%
Sant Feliu de Pallerols	80	130	70	9,87%
Sant Ferriol	9	11	7	4,76%
Sant Jaume de Llierca	98	134	57	15,35%
Sant Joan les Fonts	256	364	181	12,53%
Santa Pau	106	129	70	8,46%
Tortellà	45	63	36	8,07%
Garrotxa	4482	6574	3159	11,74%

Font: Elaboració pròpia del CASG

En relació amb el gènere, el 59% de les persones ateses a la Garrotxa són dones. Per edats, hi ha dos grups que destaquen: les persones que tenen entre 35 i 64 anys (42%) i les que en tenen més de 65 (el 40,5%). Entre la població de més de 65 anys, però, cal destacar que s'atén, sobretot, persones més grans de 85 anys.

Població atesa pel SBAS, per grups d'edat. Garrotxa, 2016

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del Servei Bàsic d'Atenció Social

Si es correlacionen les dades d'edat i gènere, trobem que les dones grans són les més ateses, especialment en la franja de les majors de 85 anys; per la seva vulnerabilitat, són un dels col·lectius d'atenció prioritària.

Pel que fa a la tipologia de les llars, el 29% de les persones ateses viuen en llars unipersonals, seguides de les famílies nuclears, amb un 20%. Per darrere, destaquen les llars formades per una parella, les llars monoparentals, amb homes o dones amb fills a càrrec, i les persones adultes amb parentiu que conviuen en una mateixa llar.

Respecte a les problemàtiques ateses, no s'observen diferències substantives respecte de l'any anterior. Les problemàtiques relacionades amb l'autonomia i la salut són les majoritàries, i també són les que més han augmentat. A continuació destaquen les problemàtiques econòmiques i les laborals, les quals augmenten lleugerament al llarg d'aquest any.

Principals problemàtiques ateses pel SBAS. Garrotxa, 2016

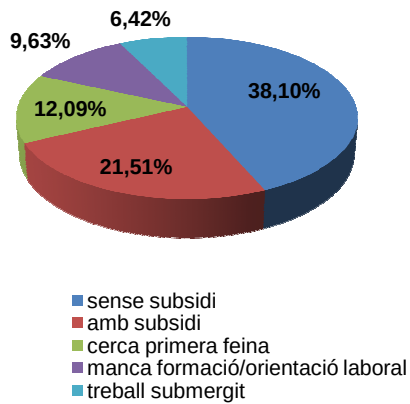
Problemàtica	Descripció	2015	2016
Altres	Problemes legals d'estrangeria...	2,00%	2,50%
Aprenentatge	Dificultats d'aprenentatge escolar, absentisme o inadaptació escolar, analfabetisme...	2,40%	2,40%
Discapacitats	Disminució física, psíquica o sensorial, mobilitat reduïda...	6,50%	6,90%
Econòmiques	Persones sense ingressos, ingressos insuficients, deutes, administració deficient...	17,50%	18,10%
Habitatge	Amuntegament, desnonament, habitatge en condicions deficientes...	4,20%	4,00%
Laborals	Persones a l'atur, persones sense formació, treballs esporàdics, inadaptació laboral...	14,80%	14,90%
Mancances socials	Aïllament físic, indigència, mendicitat, transeünts, conductes asocials o delictives...	14,00%	11,60%
Salut i drogodependències	Demències, malaltia crònica, malaltia mental, alcoholisme, consum de drogues, ludopatia...	37,00%	37,80%
Sospita de maltractament	Econòmic, maltractament psíquic o físic, abús sexual...	1,80%	1,80%

Font: Elaboració pròpia del CASG

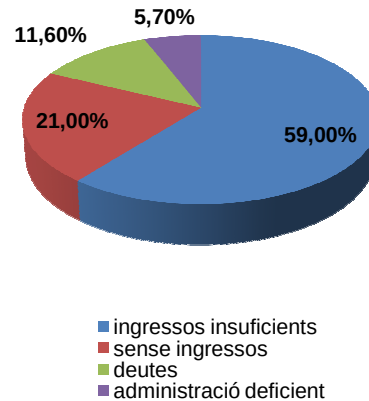
A continuació presentem les subproblemàtiques que s'engloben dins les quatre categories de problemàtiques més ateses, la qual cosa ens permet precisar els perfils atesos de forma majoritària i cercar les actuacions més idònies per a cadascun d'ells.

Subproblemàtiques ateses pel SBAS. Garrotxa, 2016

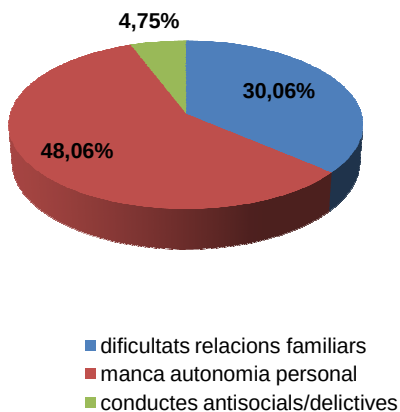
laborals

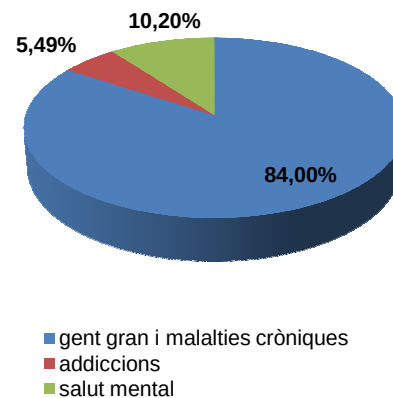
econòmiques

mancances socials

salut i drogodependències

Pel que fa a les persones grans o amb dependència, el perfil majoritari és: dona, de nacionalitat espanyola, de més de 85 anys i que viu al domicili, en general en una llar unipersonal.

Del grup de persones amb dificultats econòmiques i dificultats inserció laboral, el perfil més comú és: famílies nuclears o unipersonals, formada per adults de 35 a 64 anys, amb ingressos insuficients (pobresa salarial) o sense ingressos; amb mancances, personals, amb problemes de salut (addiccions, malaltia crònica i/o salut mental) i amb problemes d'habitatge.

Destaquem aquelles situacions que són rellevants d'acord amb el marc teòric de l'exclusió social; és a dir, el que incorpora una perspectiva de la pobresa multidimensional i dinàmica i defineix les persones en situació de pobresa com «aquelles persones, famílies i grups els recursos dels quals (econòmics, socials i culturals) són tan limitats que els exclouen del nivell de vida que es considera acceptable a la societat a la qual viuen». Aquest enfocament planteja que una persona és pobra quan es troba en una situació de desavantatge econòmic i social clar respecte a la resta de persones del seu entorn.

Pel que fa al grup de persones ateses per les dificultats en les relacions socials i/o familiars, el 24,3% són famílies monoparentals.

L'acció dels serveis socials davant la manca d'autonomia

Les **situacions de necessitat per manca d'autonomia** inclouen aquelles necessitats vinculades amb l'estat en que es troben les persones que, per raons derivades de l'edat, la malaltia o la discapacitat, i vinculades a la manca d'autonomia física, mental, intel·lectual o sensorial, necessiten de l'atenció d'altres persones o ajudes importants per realitzar activitats bàsiques de la vida diària o, en el cas de les persones amb discapacitat intel·lectual o malaltia mental, d'altres recolzaments per a la seva autonomia personal. Aquest estat pot ser permanent, temporal o tenir un pronòstic desconegut. L'estructura conceptual d'aquesta categoria conté dues subcategories:

Discapacitat: s'inclouen totes les necessitats que tenen a veure amb la restricció o l'absència de la capacitat que té un ésser humà per fer una activitat en la forma o dins del marge que es considera normal, d'acord amb la definició de l'Organització Mundial de la Salut que és recollida en la normativa que regula el procés de valoració i reconeixement del grau de discapacitat.

Dependència: s'inclouen en aquesta categoria totes les necessitats que siguin coherents amb la definició donada, que es la de la Llei de la Promoció de l'Autonomia i Atenció a les persones en situació de Dependència, independentment del procés d'implementació de la llei.

L'accés a les prestacions i/o serveis previstos en la Llei de promoció de l'autonomia i atenció a la dependència s'inicia amb la presentació d'una sol·licitud, la valoració del grau de dependència i l'emissió del programa individual d'atenció (PIA), en el qual es concreta el tipus de recurs públic que s'assigna a la persona sol·licitant.

El CASG gestiona els serveis de valoració de la discapacitat (CAD) i del grau de dependència (SEVAD) de les comarques de la Garrotxa, Ripollès, Pla de l'Estany, Cerdanya i Selva des de l'any 2014. Les dades que es presenten en aquesta memòria corresponen a la intervenció duta a terme a la comarca de la Garrotxa.

Servei de valoració de la discapacitat (CAD)

És un servei de la Direcció General de Protecció Social del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, que es presta a través dels Centres d'Atenció a la Discapacitat (CAD).

La valoració de la discapacitat d'una persona es realitza a partir d'una petició feta al Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya, d'acord amb el Decret 284/1966, de 23 de juliol, de regulació del sistema català de serveis socials, la valoració del grau de discapacitat s'efectua mitjançant la intervenció dels equips multi professionals (metge, psicòleg i treballador social) de valoració i orientació de persones discapacitades (EVO), que deriva en un dictamen professional.

Aquest reconeixement serveix per determinar les limitacions de mobilitat i la necessitat, o no, de l'ajut de tercera persona, en funció dels barems que estableix el Reial Decret 1971 de 1999, de 23 de desembre. Dóna dret a optar a diferents serveis i avantatges en funció del % de discapacitat, i els barems complementaris de mobilitat i d'acompanyant.

El nombre de **valoracions de discapacitat** durant l'any 2016 ha estat de **457** (un 42% més que l'any anterior); un 74% correspon a primeres sol·licituds, mentre que el 26% són revisions.

Dades de les valoracions segons població i tipus de discapacitat. Garrotxa, 2016

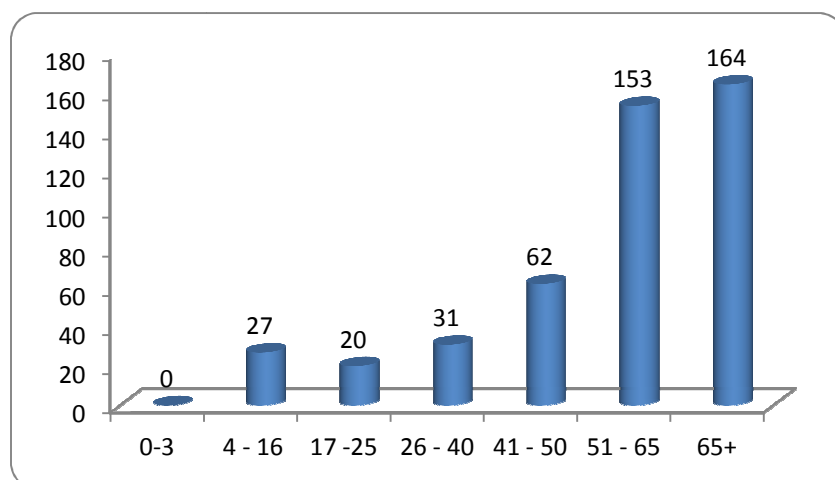
Valoracions Garrotxa	0%	1 a 24%	25 a 49%	50 a 70%	71 a 100%	TOTAL
Argelaguer			1	2		3
Besalú		2	11	1	7	21
Castellfollit de la Roca		3	3	3	2	11
Maià de Montcal		1	2		1	4
Mieres			2	1		3
Montagut i Oix		2	9	2		13
Olot	2	22	135	78	32	269
Planes d'Hostoles, Les			7	3	2	12
Preses, Les		1	2	1		4
Riudaura			4	3	1	8
Sant Aniol de Finestres			1			1
Sant Feliu de Pallerols		1	5	5		11
Sant Ferriol				1		1
Sant Jaume de Llierca		1	3	1	2	7
Sant Joan les Fonts	1	3	10	19	6	39
Santa Pau		1	3	4	2	10
Tortellà			3			3
Vall de Bianya			7	7	1	15
Vall d'en Bas		1	12	5	4	22
Total	3	38	220	136	60	457

Font: Elaboració pròpia del CASG

Pel que fa al gènere de les persones valorades, el 51,5% són homes, en concret, 235; mentre que el 48,5% són dones, 222.

El tipus principal de valoracions realitzades han estat les físiques, amb un 59%; un 34% han estat mixtes, físiques i psíquiques, i només el 7% han estat psíquiques. Cal remarcar l'increment de valoracions físiques i mixtes en detriment de les psíquiques.

Sol·licituds segons grup d'edat. Garrotxa, 2016

Font: Elaboració pròpia del CASG

Si ens fixem en la correlació de dades entre els grups d'edat i la patologia valorada, veiem que a partir dels 51 anys es fan principalment valoracions de problemàtiques físiques, mentre que en els grups d'edat de 4 a 25 anys, el principal motiu de la valoració ha estat la problemàtica mental.

La principal classe de discapacitat de la comarca de la Garrotxa és la III, entre 25% i 49% de discapacitat.

El principal perfil de la persona atesa des del CAD és home, de més de 65 anys, amb un grau entre 33% i 44%, amb problemes físics.

El 20% de les tramitacions del grau de discapacitat les sol·licita el mateix interessat, per poder accedir a la targeta d'aparcament, mentre que un 15% se sol·liciten a través del professional del SBAS, un 13% per motius laborals i un 7% per l'orientació del gestor, a fi d'obtenir avantatges fiscals.

S'ha aprovat el **barem de mobilitat** en un 37% de les valoracions realitzades. Això representa **172 nous casos** (un 10% més respecte de l'any anterior).

Servei de valoració de la dependència (SEVAD)

La seva funció està lligada al conveni de col·laboració que manté el Consorci amb el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya, pel qual duu a terme els tràmits i les valoracions funcionals que siguin requerides de les persones que han sol·licitat el reconeixement de la dependència, a través de professionals acreditats.

En el termini màxim de 3 mesos a partir de l'entrada en el registre de les sol·licituds, es realitzen visites al domicili dels beneficiaris per fer les valoracions funcionals i la proposta d'informe de dependència per part dels serveis de valoració de dependència.

A partir de l'informe del procés de valoració, la Generalitat emet la resolució del grau de dependència.

Dades sobre l'accés als recursos de la Llei de dependència. Garrotxa, 2007-2016

	Sol·licituds tramitades	Revisions tramitades	Sol·licituds valorades	Sol·licituds revisades ⁽¹⁾	PIA realitzats	Modificacions PIA
2007	429	1	317	0	0	0
2008	883	11	554	5	417	25
2009	862	88	955	42	776	124
2010	688	175	687	178	657	239
2011	503	281	511	316	487	358
2012	345	221	363	283	441	444
2013	252	147	236	207	162	396
2014	199	121	170	148	104	238
2015	338	120	237	173	147	284
2016	333	193	325	197	178	352
TOTAL	4832	1358	4355	1549	3369	2460

⁽¹⁾ Inclou les sol·licituds de revisió, de revaloració per canvi d'edat, les revaloracions per provisionalitat i els recursos d'alçada.

El 2016 s'ha rebut **333 sol·licituds** de persones o famílies que volien accedir als recursos de la Llei de dependència. S'ha valorat, en total, 325 persones, que al llarg del 2016 han obtingut una valoració oficial del seu grau de dependència.

La tendència de tràmit de sol·licituds de revisió ha augmentat respecte d'anys anteriors (61%), en canvi les primeres valoracions de grau s'han mantingut estables. Aquest increment és degut al desplegament del grau 1 de dependència a partir del juliol de 2015, que ha portat, per una banda, un augment del nombre de revisions de grau, i, per l'altra, un augment de les sol·licituds de valoració de persones amb problemes de salut mental, per tal de tenir accés al recurs de suport a l'autonomia de la pròpia llar (ja que un dels nous requisits d'accés al programa és tenir valorada la situació de dependència).

Sol·licituds de dependència valorades. Garrotxa, 2016

Valoracions Garrotxa	Total valorades	Grau 1 Nivell 1	Grau 1 Nivell 2	Grau 2 Nivell 1	Grau 2 Nivell 2	Grau 3 Nivell 1	Grau 3 Nivell 2	No dependent
Argelaguer	2	1				1		
Besalú	12	3		6			3	
Beuda								
Castellfollit de la Roca	9	2	2	3		1		1
Les Planes d'Hostoles	12	5		1	1	2		3
Les Preses	10	5		2		2		1
Maià de Montcal								
Mieres	2			1				1
Montagut i Oix	6	1		2			1	2
Olot	198	60	19	37	5	22	7	48
Riudaura	4	2		1				1
Sales de Llierca								
Sant Aniol de Finestres	1							1
Sant Feliu de Pallerols	6	2	2	1				1
Sant Ferriol								
Sant Jaume de Llierca	4	2		2				
Sant Joan les Fonts	32	8	5	4	3	4	2	6
Santa Pau	5	1	2					2
Tortellà	7	3		1		2		1
Vall de Bianya	7	2	1	2	1			1
Vall d'en Bas	8	1	1	1		3	1	1
TOTALS	325	98	32	64	10	37	14	70

Font: Elaboració pròpia del CASG

La tendència segons sexe i domicili de les valoracions i revisions de grau des de l'inici del desplegament de la Llei de dependència es manté igual; per una banda tenim que el percentatge de dones és un 62% en valoracions i un 68% en revisions, mentre que els d'homes és un 38% i un 32%, respectivament. Per altra banda, el nombre de valoracions a centres residencials continua sent molt baix, només un 11% de les primeres valoracions es fan a centres, i un 15% en el cas de les revisions (ha augmentat un 3% pel que fa a les valoracions i ha disminuït un 9% pel que fa a les revisions respecte de l'any anterior).

El grup d'edat predominant, pel que fa a les valoracions de dependència, és el de les persones majors de 65 anys (85%). Un 13% tenen entre 14 i 65 anys, un 1% entre 3 i 14 anys i un 1 % menys de 3 anys.

Destaquem que majoritàriament les persones dependents que atenem són dones, majors de 65 anys, amb un problema cognitiu o una malaltia mental, que viuen al domicili.

PIA

El Programa individual d'atenció (PIA) és l'instrument que utilitzen els serveis socials per determinar les modalitats d'intervenció més adequades a les necessitats de les persones d'entre els serveis i les prestacions econòmiques previstes pel seu grau de dependència. Incorpora la participació de la persona beneficiària i/o la família o les entitats tutelars que la representin.

Aquest any a la comarca de la Garrotxa hi ha hagut **1.645 PIA actius**: 986 a Olot (60%) i 659 a la resta de la comarca. N'han quedat pendents de realitzar 141 (116 nous i 25 revisions).

S'han **realitzat 231 PIA i 369 modificacions** de PIA. El nombre de PIA realitzats ha augmentat un 21% i les modificacions de PIA un 24% respecte de l'any anterior.

A Olot el 74% són PIA amb recursos a domicili, mentre que el 26% són places privades de residències geriàtriques. Cal destacar que dins del domicili hi ha 15 persones que viuen als habitatges Parc Nou i 6 als habitatges Balmes. A comarca, el 80% són PIA amb recursos a domicili, mentre que el 20% són places privades de residències geriàtriques.

Recursos per atendre les situacions de dependència i les situacions de discapacitat

Atenció al domicili

SAD

El **servei d'ajuda al domicili**, tant en la vessant de la cura de la llar com de l'atenció i la cura personal al domicili, ha atès **449 persones** (475 el 2015), 290 dones i 159 homes. Aquesta atenció ha generat un total de **79.770,44 hores de servei**. Aquestes dades són les de serveis públics, i cal tenir present que els usuaris també poden recórrer a serveis privats. El **percentatge de cobertura** pública respecte de la població de la comarca major de 65 anys és del **3,9%**. El valor de referència establert a la disposició addicional segona de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, és del 4%, una xifra molt inferior a la mitjana europea, que oscil·la entre el 15% i el 20%.

La **mitjana d'hores mensuals per persona** dels SAD és de **14,8**. En el cas del Sad que sorgeixi de la valoració en relació amb la llei de dependència, aquesta mitjana és de 15 hores/mes, mentre que pel Sad social que no s'inclou dins la llei de dependència és de 14,49.

ÀPATS A DOMICILI

Aquest servei proporciona àpats elaborats i equilibrats a persones grans al seu domicili. Aquest any s'han atès **125 persones**, 80 de les quals viuen a Olot i 45 a la resta de la comarca. S'han servit un total de **22.492 àpats** (15.117 a Olot i 7.375 a la resta de la comarca). El **grau de cobertura** del servei és de **1,09%**.

El perfil majoritari de les persones que reben aquest servei és el d'una dona, en el cas d'Olot, i d'un home, en el cas de la resta de la comarca.

TRANSPORT ADAPTAT

Servei adreçat a persones amb discapacitat i/o dependència per tal d'accedir als diferents recursos especialitzats, centres de dia per a gent gran, centres ocupacionals per a discapacitats,... . Ha atès **538 persones**, 365 de les quals en atenció continuada i 173 en atenció puntual.

TARGETA D'APARCAMENT

Des del CASG hem emès 176 targetes aquest any (113 a Olot i 63 a la resta de la Garrotxa). **115** han estat **targetes noves**, de les quals el 27,3% són de conductor, i el 73% són d'acompanyant.

AJUDES TÈCNIQUES

El servei d'ajudes tècniques i terapeuta ocupacional ofereix assessorament per a la supressió de barreres arquitectòniques i l'adequació dels habitatges. Pretén facilitar l'autonomia i la qualitat de vida de les persones grans o dependents al seu domicili. El 2016 s'han assessorat **65 persones**, 31 homes i 34 dones. La majoria dels usuaris són dones més grans de 65 anys que viuen soles al domicili sense tenir tramitada la dependència.

Aquest any s'ha treballat en la creació d'un nou servei de teràpia ocupacional i productes de suport (BAT), conjuntament amb les comarques d'Osona i Ripollès, amb l'objectiu de poder donar un servei totalment integral mitjançant el qual, a banda d'orientar i assessorar, es faci la valoració i l'adjudicació de productes, a més del seguiment posterior. Aquest servei es posarà en funcionament l'any 2017.

TELEASSISTÈNCIA

Modalitat de servei d'atenció domiciliària que ofereix una atenció permanent i a distància, i assegura una resposta ràpida a les eventualitats que puguin sorgir.

Aquest any hi ha hagut **activats 1.203 aparells públics** (737 a Olot i 466 a la resta de la comarca) i 133 aparells privats. Suposen una **cobertura de l'11,7%** de la població major de 65 anys.

S'han atès 891 emergències. El 62,5% d'aquestes han estat per motius sanitaris i el 27,5% per motius socials. Un 6,9% de les trucades rebudes eren per motius de soledat.

El 61% de les persones usuàries són dones i un 64,5% no són dependents.

Quan la persona disposa d'un aparell públic de teleassistència, i per tal de prevenir possibles incidències domèstiques, s'instal·len detectors que alerten de diverses situacions.

Detectors instal·lats i actius. Garrotxa, 2016

		Instal·lats durant el 2015	Actius a 31/12/2015
Fum/foc	Fum o foc a la llar	17	46
Gas	Fuites de gas	17	36
Mobilitat	No mobilitat de la persona dins del domicili	5	16
Caigudes	Persona assegurada en una cadira i cau per pèrdua d'estabilitat	1	1
TOTAL		40	99

Font: Elaboració pròpia del CASG

CENTRE DE DIA¹

El centre de dia és un servei per a les persones dependents de més de 65 anys que permet l'estada diürna al centre i el retorn posterior al domicili familiar. A la Garrotxa hi ha 241 places de centre de dia, de les quals 121 són públiques. El CASG, a través de l'empresa GAAVOC, gestiona **117 places** en tres equipaments que ofereixen aquest servei.

Servei de centre de dia. Garrotxa, 2016

	Montsacopa	Sant Feliu	SAIAR Llierca
Places disponibles	75	22	20
% Ocupació	74,60%	82%	71%
Nombre d'estades anuals	13.227	3.405	3.653
Mitjana d'estades per dia	36,2	13,6	14,7
Mitjana d'usuaris per dia	56	18,1	15,7
Ingressos de nous usuaris	56	9	10
Baixes d'usuaris	50	10	12

Font: Elaboració pròpia del CASG a través de les dades GAAVOC

La mitjana d'ocupació dels centres de dia és del 76%, una xifra lleugerament superior a la de l'any passat, que era del 74%.

Atenció residencial

RESIDÈNCIES GERIÀTRIQUES I DE DISCAPACITATS

Les residències per a gent gran són serveis adreçats a persones de més de 65 anys que no tenen un grau d'autonomia suficient per realitzar les activitats de la vida diària i necessiten una supervisió permanent que aconsella el canvi d'estada del domicili familiar a un centre residencial. A la Garrotxa, hi ha 530 places: 319 públiques i 211 privades.

¹ En aquest apartat es fa referència als centres de dia del Consorci d'Acció Social de la Garrotxa i al Servei d'Atenció Integral en l'Àmbit Rural (SAIAR) del Llierca.

La **Residència Montsacopa** és un servei del CASG gestionat per l'empresa GAAVOC. S'adreça a persones grans dependents i disposa de **90 places públiques**. A més, també disposa de 6 places per a estades temporals i de 5 places per a situacions d'urgència.

Les dades de la residència Montsacopa segueixen una línia similar a la d'anys anteriors. L'ocupació de la residència és del 98%. Al llarg de l'any hi ha hagut **39 nous ingressos i 37 baixes**. El grau de dependència de les persones ingressades és el següent:

- Grau de dependència 1: dependència moderada: 3 persones (2%)
- Nivell de dependència 2: dependència severa: 61 persones (48%)
- Nivell de dependència 3: gran dependència: 65 persones (50%) Han augmentat significativament respecte de l'any anterior.

A més de les activitats residencials, es porten a terme altres activitats i serveis complementaris per a persones externes a la residència, com ara els tallers de memòria o d'activitat física, i els serveis de dutxa i menjador.

Pel que fa a les estades temporals, és a dir, places residencials que, a diferència de les places permanents, s'ofereixen per un període de temps determinat (per afavorir el descans dels familiars cuidadors), el percentatge d'ocupació s'ha situat al 89%, una xifra inferior a la dels anys anteriors. S'ha atès 60 persones, amb una mitjana de 21 dies d'estada per període.

Per altra banda, a la Garrotxa disposem de la **Residència Vorariu**, un servei per a persones amb discapacitat psíquica. La residència és de titularitat del CASG i la gestió correspon a INTEGRA. Disposava de 19 places residencials i 1 de respir. L'any 2016 s'han atès un total de **19 persones** a la residència. En relació amb la plaça de "respir", cal dir que el seu objectiu és facilitar el descans dels familiars i, durant el 2016, se n'han beneficiat, en períodes diferents, **9 famílies**.

Aquest any s'ha analitzat el canvi de perfil de la persona atesa al servei, ja que n'augmenta l'edat i això comporta unes característiques mèdiques i unes necessitats diferents, a les quals cal fer front. L'objectiu és d'adequar el servei a les necessitats de les persones.

Intervencions específiques

Estudi cuidadores 24 hores

Des del CASG hem elaborat un estudi sobre la situació de les persones cuidadores, que s'ocupen, durant les 24 hores del dia, d'homes i dones en situació de dependència i amb importants limitacions de l'autonomia. Respon a tres grans objectius: en primer lloc, descriure la situació de les persones cuidadores 24 hores, tant dels cuidadors familiars com dels no familiars; en segon lloc, identificar les principals necessitats expressades per ambdós col·lectius, i, finalment, presentar algunes propostes d'actuació.

L'acció dels serveis socials davant les necessitats materials i instrumentals

Les **situacions de necessitat material o instrumental** inclouen aquelles situacions de necessitat que tenen una expressió de tipus material, és a dir vinculades amb la subsistència, i les que es vinculen amb la capacitat de les persones per assolir aquesta subsistència autònoma, enteses des d'una perspectiva social. En aquest bloc s'inclouen les situacions següents:

- **La manca o dèficit de recursos materials:** que inclou la manca o dèficit de - recursos econòmics i d'habitatge.
- **Les dificultats per a la inserció sociolaboral:** inclouen aquells aspectes que tenen a veure amb la manca de feina, la precarietat en l'ocupació, així com la manca de les habilitats socials en el marc laboral.
- **Les dificultats per a la inserció socioeducativa:** inclouen aquells aspectes que tenen a veure amb les seves habilitats socials en el marc educatiu i/o formatiu.

Aquesta categorització es complementa amb el marc teòric del fenomen de l'exclusió social, ja que aquest es defineix com "*una situació d'acumulació i combinació de factors de desavantatge diversos, vinculats a diferents aspectes de la vida personal, social, cultural i política del individu*"; és a dir, com la confluència de diferents necessitats socials combinats amb altres factors de desavantatge.

Les situacions d'exclusió social s'emmarquen en *processos o trajectòries de vida en què les persones es troben desvinculades o es van desvinculant* progressivament dels elements que, a l'actualitat, faciliten la integració en la nostra societat: la participació i l'accés a la producció i la creació de valor; les relacions de reciprocitat social, familiar i comunitària; i la ciutadania de ple dret i la participació política.

L'atenció a les persones amb mancances materials

Regularització administrativa

Aquest 2016 s'han tramitat a la Garrotxa **52 informes d'estrangeria**. D'aquests, 44 d'arrelament i 8 d'integració.

Aquestes dades ens mostren una **davallada** important del nombre de sol·licituds ateses, dada equiparable a la del total de Catalunya. Això ens indica que a causa de la crisi econòmica i la taxa d'atur s'han disminuït les sol·licituds ja que, entre d'altres, es demana tenir una oferta de treball per tal que la resolució sigui favorable. Paral·lelament a això és important destacar que la manca de feina provoca que persones en situació regular no puguin renovar el seu permís perquè perden la feina i no poden acreditar el temps mínim necessari per fer-ho, i això provoca que aquestes persones acabin sovint en una situació administrativa **d'irregularitat sobrevinguda**.

Recursos econòmics

Ajudes d'urgència social

Les ajudes d'urgència social són prestacions econòmiques que tenen com a finalitat atendre necessitats puntuals, urgents i bàsiques, de subsistència, com ara l'alimentació, el vestit i l'allotjament. Les ajudes poden ser econòmiques (per exemple, per fer front a una despesa concreta) o amb espècies materials (com ara aliments). En total, el 2016 s'han facilitat 2.599 ajudes d'urgència social, que han beneficiat 6.098 persones². La despesa econòmica destinada a les urgències socials ha estat de **334.466,08 €** (372.272,07€ el 2015). La disminució de la despesa ve donada per la cobertura per part de Dipsalut de l'import de les beques de menjador de les llars d'infants i la menor despesa en manutenció i àpats, que s'explica com a conseqüència de la major aportació de productes i aliments que rep el Centre de Distribució d'Aliments (CDA).

Ajudes d'urgència social. Garrotxa, 2016

concepte	2014	2015	2016
Habitatge (ajuts per a lloguer, pensions, etc)	43.632,13	40.529,57	58.869,96
Despeses derivades dels fills (llar d'infants, casals, esplais, etc)	85.046,73	105.182,08	84.326,25
Manutenció i àpats (ajudes per a aliments i roba)	119.445,77	116.465,68	96.380,85
Subministres (butà i electricitat)	56.817,58	66.750,10	56.694,36
Farmàcia (ajudes per a medicaments, bolquers, llet infantil, etc)	13.058,44	22.737,43	10.668,51
Transport (desplaçaments, tiquets, etc)	14.316,73	14.045,05	13.817,48
Altres (Salut, suport familiar, etc)	6.319,21	6.462,16	13.708,67
TOTAL	338.636,59 €	372.172,07 €	334.466,08

Font: Elaboració pròpia del CASG

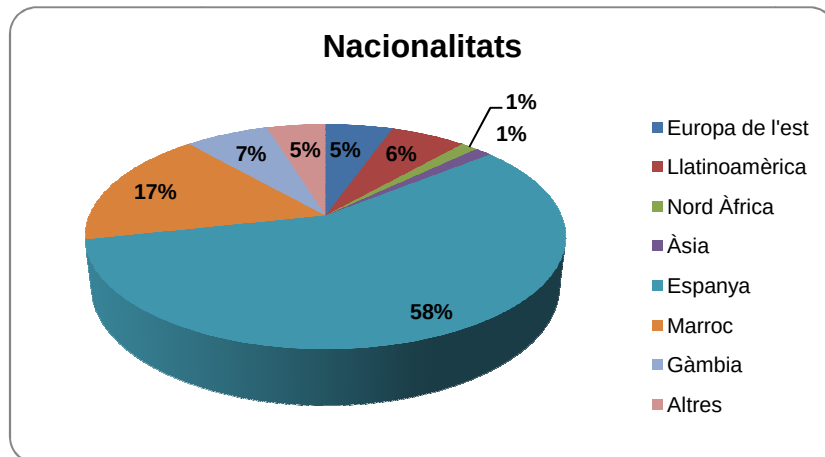
Renda mínima d'inserció

La renda mínima d'inserció (RMI) facilita recursos econòmics a persones sense ingressos per tal d'atendre les necessitats bàsiques per poder viure en societat. L'ajuda econòmica va acompanyada d'un pla de treball en el qual la persona beneficiària es compromet a una sèrie d'acords. Els serveis socials bàsics fan la proposta d'ajuda i el seguiment dels acords presos, però és el Departament d'Ocupació qui fixa els criteris i qui les concedeix.

El nombre de beneficiaris de la renda mínima d'inserció durant l'any 2016 a la nostra comarca és de **343 persones** (411 el 2015). La RMI beneficia **148 nuclis familiars**, 101 dels quals són d'Olot i 47 de la resta de la Garrotxa. Pel que fa a les característiques familiars dels beneficiaris de la RMI, el 45% són persones que viuen soles, el 32% són famílies monoparentals i la resta, famílies nuclears (es mantenen pràcticament igual els percentatges respecte de l'any anterior). Les dades demostren que la RMI beneficia, en gran mesura, persones soles i/o famílies monoparentals, dues casuístiques que determinen una major probabilitat de patir dificultats socioeconòmiques.

² Per ser precisos i evitar errors d'interpretació, cal dir que una mateixa persona pot rebre diverses ajudes.

Nacionalitats de les persones perceptores de RMI. Garrotxa, 2016

Font: Elaboració pròpia del CASG

El 46% de les persones perceptores de RMI tenen entre 46 i 59 anys, un 31% en tenen entre 36 i 45, un 12% tenen entre 26 i 35 anys, un 9,5% tenen més de 60 anys i només un 1% tenen menys de 25 anys.

Recursos per a l'habitatge

La situació d'emergència social que sorgeix arran de la crisi econòmica és especialment greu en l'àmbit de l'habitatge. El sobreendeutament hipotecari i les dificultats per afrontar el pagament del lloguer han fet créixer el nombre d'execucions hipotecàries i de desnonaments. Alhora, resulta alarmant el creixement de la pobresa energètica, entesa com la dificultat per afrontar les factures dels subministraments bàsics d'electricitat, gas i aigua, els preus dels quals ha pujat més del 60% des de l'any 2008. L'any 2015 s'aprova la Llei 24/2015 de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica.

Per tal d'actuar coordinadament i amb la màxima brevetat possible sobre les situacions d'emergència habitacional, s'ha establert un circuit entre les serveis socials i l'oficina local d'habitatge i una comissió de treball periòdica. També es fan reunions amb la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) per tal de traspasar informació i resoldre aquelles situacions que ho requereixen.

Subministraments

Aquest any s'han realitzat **255 informes de pobresa energètica** per evitar el tall de subministraments. D'aquests, el 78% corresponen a Olot i el 22% a la resta de la comarca.

També s'han fet ajuts d'urgència per atendre despeses de subministraments per valor de 56.694,36€.

Exclusió residencial

Aquest 2016 s'han fet **42 informes d'exclusió residencial** a demanda dels mateixos afectats; aquests informes es realitzen per evitar la pèrdua de l'habitatge o per aconseguir un habitatge en bones condicions.

Ajudes per a l'habitatge

Aquest any s'han destinat 58.869,96€ a ajudes de lloguer i pensions. Aquests ajuts es destinen a diverses situacions: persones i/o famílies que requereixen d'un ajut puntual per fer front a alguna despesa concreta, ajuts per accedir a un nou habitatge, situacions d'urgència habitacional que requereixen el recurs d'una pensió.

Des del CASG es van coordinar les intervencions d'urgència que es van derivar de l'esfondrament d'un edifici al nucli antic d'Olot el mes d'abril i que va afectar 25 persones (13 nuclis familiars).

Recursos per a l'alimentació

El **Centre de Distribució d'Aliments (CDA)** és un servei adreçat a les persones i a les famílies que tenen dificultats econòmiques per cobrir de manera adequada les seves necessitats d'alimentació. El centre funciona des de finals de l'any 2010 amb un conveni entre el CASG, la Diputació de Girona, Creu Roja i Càritas. El CDA compta amb una trentena de voluntaris que fan diverses tasques de forma desinteressada.

Totes les persones que accedeixen al CDA ho fan derivades pels serveis d'atenció social bàsica.

Cistelles CDA

Durant l'any 2016, els serveis socials han fet **3.865 derivacions** per ajuts d'aliments, butà, llet infantil i/o bolquers, detallats de la manera següent:

- 3.839 ajuts d'aliments realitzats, que han beneficiat un total de 2.168 persones, 1.054 homes i 1.114 dones.
- 2.864 ajuts de butà realitzats, que han beneficiat un total de 1.696 persones, 823 homes i 873 dones.
- 1.036 ajuts de bolquers realitzats, que han beneficiat un total de 191 menors, 99 nens i 92 nenes.
- 389 ajuts de llet infantil realitzats, que han beneficiat un total de 81 menors, 44 nens i 37 nenes.

El total dels **3.865 ajuts** realitzats corresponen a **692 nuclis familiars** (2 menys que l'any anterior), que beneficien un total de **2.207 persones**, 1.074 homes i 1.133 dones. El 58,5% de les persones beneficiàries del servei viuen a Olot i el 41,5% viuen a altres municipis de la comarca.

Evolució de l'atenció al CDA 2014-2016

	Prescripcions	Entregues	Nuclis familiars	Total beneficiaris
2014	2.433	3.682	729	2.348
2015	2.453	3.832	694	2.211
2016	2.349	3.865	692	2.207

Font: Elaboració pròpia del CASG

Formació CDA

Des del CDA, s'ofereixen tallers de formació i apoderament que contribueixen a dotar els participants d'eines per facilitar el seu procés cap a una major autonomia.

Aquest 2016 s'han dut a terme **6 tallers** (gestió de l'economia familiar sostenible, reparacions de la llar, eines per a l'educació infantil en la sostenibilitat, alimentació i cuina econòmica i saludable, tècniques sostenibles de neteja a la llar, reciclar roba usada), amb un total de **77 persones**.

Gran recapte d'aliments

En total, s'han recollit **41.051 unitats d'aliments i productes bàsics** per a les famílies que es troben en situació de precarietat econòmica i social. 18 supermercats van participar en aquesta diada i es van posar en marxa 90 punts de recollida entre tots els municipis de la comarca. 350 van col·laborar amb la campanya i els casals de la gent gran van elaborar les bosses del Gran Recapte, una iniciativa que aquest any s'ha consolidat.

Projecte d'alimentació infantil

El principal objectiu del projecte és cobrir les necessitats d'alimentació durant els períodes no escolars d'infants i adolescents (de 0 a 16 anys) de famílies amb ingressos inferiors als 500 € mensuals. A més, si escau, es dona suport a les famílies per millorar els hàbits d'alimentació.

Durant el període de les vacances escolars de l'estiu, s'han atès **46 famílies**, amb un total de **112 infants**, 12 famílies i 16 menors més que l'any passat.

Tot i que el programa està pensat per substituir la beca menjador dels infants, és tota la família la que es beneficia del projecte. Aquest any han estat 221 els beneficiaris.

Un 52% de les famílies ateses són nuclears i un 48% monoparentals. Respecte al seu origen, majoritàriament són d'origen marroquí, seguit de les gambianes, les sud-americanes, les espanyoles i per últim les de l'Índia.

Prevenició de l'exclusió social

Servei de joves

El servei té l'objectiu de prevenir l'exclusió social dels joves, fomentant la seva formació i inserció laboral, enfortint els aspectes emocionals del seu desenvolupament, les seves habilitats socials, millorant les competències, acompanyant-los perquè puguin tirar endavant el seu projecte vital. Va destinat a joves d'Olot i comarca de 16 a 24 anys que presenten dificultats a nivell personal, familiar i social.

Enguany s'ha estat intervenint amb **146 joves** (105 nois i 41 noies). El 39% d'aquests es troben en situació de fragilitat i el 61% en situació de risc social moderat o greu. El 59% són de nacionalitat espanyola i el 41% d'altres nacionalitats (un 6% estan en situació administrativa irregular).

El nivell de formació d'aquests joves és molt baix (65% no té l'ESO) i només un 11'64% tenen una titulació d'estudis postobligatoris. El 34% no està fent cap activitat ni formativa ni laboral. Un 39 % dels joves treballen, tot i que ho fan en feines inestables, en condicions de precarietat que no els permeten de viure de forma autònoma. El 20,6% estudia, en la major part dels casos per poder acreditar l'ESO.

Atenció a l'exclusió social

Menjador social

El menjador social vol atendre i cobrir les necessitats bàsiques de les persones que es troben en situació de pobresa i/o exclusió social. Està finançat per l'Ajuntament d'Olot i per Diposalut, a través del programa Salut i Crisi.

Durant el 2016 s'ha atès un total de **39 usuaris** i s'han servit **prop de 4.300 àpats**. La població diana és home (79%), de nacionalitat espanyola (88%), entre 35 i 64 anys (79%). Les persones que assisteixen actualment al servei presenten unes característiques comunes derivades de la situació d'exclusió, com ara la solitud, la manca d'interessos personals, deteriorament en l'execució de tasques de la vida diària, condicions d'habitatges precàries, deambulació per ocupació del temps lliure, consum de tòxics, manca de xarxa familiar, malaltia crònica i/o malaltia mental.

S'ha incorporat un nou model d'intervenció per tal que deixi de ser un servei assistencial i es converteixi en un espai des d'on poder participar i decidir per a la pròpia transformació i canvi de la situació vulnerable. En aquest sentit s'han fet:

- Incorporació de 18 voluntaris de l'entitat MANS per l'acció solidària.
- Tres nous serveis: espai d'oci obert, acompanyaments individuals, espai de donació de roba, ús de les instal·lacions del menjador per fer activitats obertes al barri i activitats conjuntes entre gent del barri i beneficiaris del menjador social.

Dutxa i bugaderies

És un servei que ofereix la possibilitat de dutxar-se i de rentar la roba a persones que no tenen cobertes les necessitats bàsiques al domicili. Durant l'any 2016 hi han accedit **17 persones** (13 homes i 4 dones); en total s'han fet 329 serveis de dutxa i 303 de bugaderia.

Servei d'atenció domiciliària

És un servei d'acompanyament en la gestió de la vida diària. Ofereix suport en activitats com l'organització de la llar, la manipulació d'aliments, les gestions burocràtiques, les visites mèdiques, el seguiment econòmic... a persones que mostren una pèrdua o manca d'habilitats socials i personals que afecten la seva participació social i la capacitat de dirigir la seva vida. Inclou visites domiciliàries que tenen com objectiu que les persones perceptores d'un habitatge social cedit per l'ajuntament i que va vinculat a un lloguer social, puguin complir les normes bàsiques de convivència. S'han atès **11 persones** amb diferents intensitats, segons la necessitat del moment.

Atenció a persones transeünts

S'han atès **54 persones**, a les quals s'ha donat un total de **69 serveis** (d'àpats, pensions i transports). D'aquestes persones, 2 han estat ateses per Càritas, 28 per la Policia municipal i 24 per professionals del CASG. A 39 d'aquestes persones se les ha atès per primera vegada i 12 ja havien fet ús del servei.

L'atenció a les persones amb dificultats per a la inserció educativa

Suport escolar

Tant els serveis Garbuix i Larai, com el Centre Obert ofereixen un espai, a primera hora de la tarda, destinat als joves de la comarca que surten de l'institut al migdia, durant el qual tenen l'opció de poder fer deures o estudiar amb el suport d'una educadora. Es treballa per fomentar la motivació per l'estudi i per reforçar els continguts acadèmics, per tal de cobrir la necessitat de molts adolescents de rebre suport per fer les tasques escolars i poder seguir el ritme acadèmic ordinari. Hi han participat **70 adolescents**. A més, l'esplai diari Garbuix des de fa 2 anys impulsa el Programa Lectura, que pretén millorar la comprensió lectora i que es porta a terme amb voluntaris (14 aquest 2016) les tardes de dimecres i dijous; se n'han beneficiat **60**

infants. Cal dir que aquests recursos es complementen amb d'altres projectes que ofereix l'Institut Municipal d'Educació.

A les Planes d'Hostoles i a Sant Feliu de Pallerols es du a terme el projecte Esferes, que té com a objectiu crear espais fora de l'horari escolar que permeten que joves acompanyin i donin suport als alumnes de primària en la tasca de fer els deures, i potenciar els seus hàbits d'estudi. El projecte es porta a terme gràcies a treball en xarxa de diferents agents del territori: Consorci, Joventut del Consell Comarcal, l'escola de cada poble (on van els alumnes) i l'Institut Castell d'Estela (on van els joves). Hi han participat **8 alumnes i 1 jove, a Sant Feliu, i 21 alumnes i 4 joves, a les Planes.**

Suport als estudis postobligatoris

S'ha ofert una beca de transport a 2 joves estudiants de la UdG a canvi de classes de suport escolar a nois i noies de Batxillerat o ESO que ho necessiten. Es treballa en coordinació amb l'espai de Joves Ideal.

L'atenció a les persones amb dificultats d'inserció laboral

DINÀMIG és el servei comarcal que potencia l'activitat econòmica i la generació d'oportunitats per a les persones i empreses de la comarca. Des del CASG col·laborem en diverses iniciatives que es porten a terme pel que fa a la inserció laboral, i portem a terme projectes complementaris.

Programa de reincorporació al treball (PRT)

El Programa pretén oferir una formació a persones d'origen immigrant principalment en risc d'irregularitat sobrevinguda i/o reagrupades per poder reincorporar-se en el mercat de treball, donar-los eines per moure's autònomament a la societat i promoure la seva integració en la dinàmica local.

El projecte se centra en tres recursos:

1. Mòdul de català i societat catalana
2. Mòdul de formació laboral
3. Mòdul de practiques

Aquest és el 4t any que realitzem el programa a la comarca, en aquesta ocasió centrat en peó carni, conjuntament amb DINÀMIG i la Fundació Kreas. Hi han participat **8 persones**, de les quals 7 han obtingut el certificat d'acreditació del PRT i 4 d'elles s'han inserit laboralment.

Comparteix

Projecte organitzat per CASG, DINÀMIG i Càritas amb la col·laboració de DIPSALUT. Consisteix a treballar a partir de la identificació de les potencialitats i capacitats individuals dels participants amb la finalitat que cadascú elabori i realitzi un mestratge a la resta del grup. Hi van accedir **10 persones**.

Brigadilla

És un projecte educatiu, emmarcat dins el servei de joves que pretén observar els hàbits laborals i les competències transversals dels joves. Promou l'autoconeixement i la presa de consciència de les pròpies habilitats i competències. Hi han participat **35 joves** (dels quals 16 estan treballant) i s'han realitzat **16 actuacions**.

Treballem

A través d'un conveni amb Rocatomba, es pretén que els joves que participen al en el servei de joves puguin viure la seva primera experiència laboral. A partir d'aquesta, el jove pot reflexionar sobre com s'ha sentit, en què té més dificultats, o què hauria de millorar. S'han fet **14 actuacions**: muntatge i desmuntatge d'obres del teatre, acomodadora i muntatge d'espectacles, i hi han participat **7 joves**.

Servei d'inserció a la comunitat (SIC)

Servei de la Cooperativa la Fageda que treballa per a la inserció laboral a l'empresa ordinària de persones amb certificat de discapacitat i joves amb risc d'exclusió. El SIC té per objectiu promoure la igualtat d'oportunitats i millorar la qualitat de vida d'aquestes persones. S'han atès **39 persones**; 16 s'han incorporat a empreses ordinàries i 20 al Centre Especial de Treball; 3 han abandonat el projecte al llarg de l'any.

L'acció dels serveis socials davant les necessitats relacionals

Les **situacions de necessitat en l'àmbit relacional** inclouen aquelles situacions de necessitat derivades dels vincles socials, tant en l'entorn familiar com comunitari. És a dir, que en aquesta categoria s'inclouran totes les situacions de necessitat en les quals el dèficit en les relacions socials, la manca de relacions i/o l'existència d'unes relacions disfuncionals creen risc a les persones. Podem identificar dues subcategories:

- **Relacions familiars disfuncionals**: aquelles situacions provocades per la manca de compliment de les funcions de suport i ajuda que ha de desenvolupar la família; en aquest grup s'inclouen les situacions de violència (masclista, contra els infants), situacions de desemparament i de negligència en l'atenció a persones vulnerables (infants i gent gran i/o amb discapacitat) i, també, l'aïllament per manca de xarxa familiar, manca de capacitats i habilitats parentals.
- **Dèficits en les relacions socials**: són aquelles situacions en les quals una persona o un grup presenta dificultats per a la integració en el seu entorn més immediat; l'origen d'aquestes dificultats pot ser divers i tant pot estar en la pròpia persona i/o grup (aïllament social) com en el seu entorn (estigmatització i rebuig) i, fins i tot, en ambdues parts.

L'atenció a les necessitats relacionals en l'àmbit familiar

Per atendre les relacions disfuncionals dins l'àmbit familiar, diferenciem dues realitats molt diferents i que requereixen abordatges també diferenciats.

Per una banda, trobem l'abordatge de les situacions de negligència i maltractament als col·lectius de persones majors d'edat vulnerables: discapacitats i gent gran.

Durant aquest 2016 a la comarca s'han detectat 8 situacions de maltractament a gent gran. El perfil és: dona, de nacionalitat espanyola, de més de 75 anys. Segons la tipologia d'abús, majoritàriament és un abús psicològic, explotació financera i negligència o abandonament; generalment són els fills/es els que realitzen l'abús. No s'ha fet cap denúncia en aquest àmbit. Les mesures adoptades per protegir les víctimes han estat augmentar la presència de serveis al domicili, treballar amb la xarxa sanitària i policial del territori i derivar a recursos d'atenció diürna o residencial.

Per l'altra, el treball amb els infants i adolescents i les famílies. Dins aquest àmbit, incloem des dels serveis que realitzen accions de promoció, prevenció i orientació, fins als que duen a terme programes específics de suport i tractament social per als infants i adolescents que es troben en una situació de risc d'exclusió social, els serveis de protecció per a la infància en situació de risc greu de maltractament i exclusió social o els serveis d'informació, assessorament i atenció a les dones.

Treballen per garantir un nivell òptim de benestar dels infants, adolescents i les famílies, de manera que organitza la seva intervenció en funció de la gravetat en la cobertura de les necessitats, físiques o biològiques, cognitives, emocionals i socials, en cada individu en cadascun dels àmbits següents:

- El vincle afectiu: com a experiència emocional que dóna seguretat i com a experiència afectiva de sentir-se estimat i únic com a individu.
- Les funcions de parentalitat: com el compendi o recull d'accions de cura, educació i protecció que assegura el creixement.
- Les connexions amb l'entorn: com la circulació social necessària com a subjecte que interactua.

Els diferents nivells de risc social comporten a la vegada diferents nivells d'intervenció que requereixen també instruments i recursos diferents per ser abordats amb èxit.

DETECCIÓ

Pel que fa a la detecció de les situacions de risc social, és important garantir una bona coordinació amb els serveis i agents de la comarca que intervenen amb els infants, adolescents i les famílies. La detecció primerenca és bàsica per tal de poder posar en marxa els mecanismes necessaris per evitar l'empitjorament de les situacions de risc.

En la franja d'edat de 0 a 3 anys, es treballa coordinadament amb l'IME, amb les llars d'infants i amb Salut. La comissió 0-3, formada per l'IME, l'EAP, el cap de pediatria, el CDIAP i l'SBAS treballa per al repartiment escolar equitatiu dels alumnes de necessitats educatives especials de nova incorporació a l'escola. L'educadora social del servei 0-3, conjuntament amb l'equip obstètric i la TS Hospital treballen en la detecció i el seguiment de casos de risc. Aquest 2016 s'ha elaborat el **Protocol de prevenció, detecció i abordatge del maltractament prenatal de la Garrotxa**, fruit de la necessitat d'actuar com més aviat millor davant l'augment de dones embarassades amb consum de tòxics.

A partir dels 3 anys, l'escola és un dels espais de detecció més rellevants; una bona coordinació dels professionals garanteix la intervenció, de manera que aquest 2016 s'ha fet un treball conjunt i de corresponsabilitat entre els professionals de l'àmbit educatiu i dels serveis socials, per definir quin ha de ser el funcionament de les comissions socials dels centres educatius, que s'ha posat en marxa a partir del setembre.

PREVENCIÓ I TRACTAMENT

Tallers de prevenció

Adreçats a infants i adolescents

Des del CASG, a través de la *Guia de Recursos Educatius de l'IME*, s'ofereixen tallers de prevenció adreçats a infants i adolescents.

Al llarg del curs 2015-16 s'han dut a terme **98 tallers de prevenció de** la violència als centres de primària i secundària de la comarca de la Garrotxa que ho han sol·licitat. Han participat en els tallers un total de **2.110 alumnes** i han estat presents un total de 103 professionals dels equips docents i/o educatius.

També s'han portat a terme **67 tallers de prevenció de drogodependències** als centres de primària i secundària de la comarca, amb la participació de **1.701 joves**.

El programa de **tallers de prevenció en aspectes d'afectivitat i sexualitat** ha desenvolupat **81 activitats** en educació infantil i cicle inicial, amb **1.152 alumnes** participants.

Pel que fa als **tallers de diversitat**, s'ha estat present a 21 centres educatius, i s'ha realitzat un total de **68 activitats**, en les quals han participat **1.814 alumnes**. També s'ha fet formació a equips directius sobre l'atenció a la diversitat religiosa dins els centres.

Adreçats a dones

És el tercer any que es porten a terme els tallers d'apoderament per a dones a la comarca de la Garrotxa. S'ha realitzat un total de **17 propostes** en les quals han participat **92 dones** diferents.

Com a novetat, aquest any s'han realitzat **5 cursos**, que han sorgit arran de les demandes i propostes de les mateixes dones: dos cursos relacionats amb l'àmbit laboral, un curs de vincles per a la convivència i el bon tracte i un curs de dol. En total hi han participat **20 dones**.

Servei 0-3 - Espai Nadó

Des del servei 0-3 s'han atès **71 famílies** durant l'any 2016. Al 44% d'aquestes famílies cal donar suport per cobrir necessitats socioeducatives, és a dir, de capacitat parental. Destaquem també que en un 15,5% de les famílies ateses s'han donat situacions de violència masclista i que un 53,5% de les famílies ateses són famílies monoparentals.

L'Espai Nadó ofereix un espai d'atenció tranquil i agradable a aquells pares i mares i els seus infants que presenten carències o es troben en situacions de necessitat i/o demanen assessorament i informació. Ha estat utilitzat periòdicament, durant el 2016, per **48 famílies**.

Centre Obert

El Centre Obert és un servei diürn, preventiu i fora d'horari escolar que dona suport, estimula i potencia l'estructuració i el desenvolupament de la personalitat, la socialització, l'adquisició d'aprenentatges bàsics i l'esbarjo, i compensa les deficiències socioeducatives dels infants i adolescents atesos mitjançant el treball individualitzat, el grupal, el familiar, el treball en xarxa i amb la comunitat.

Aquest any al centre obert s'ha atès un total de **29 infants** de forma directa, pertanyents a **23 famílies**. El nombre global de persones beneficiàries del servei ha estat de 103.

Al llarg de l'any s'han atès 8 nenes i 21 nens. Preocupa especialment la situació escolar dels infants i adolescents atesos. Només el 18% segueix l'escolarització amb normalitat; la resta requereixen adaptació curricular o algun suport o recurs específic per tal de seguir el ritme d'escolarització.

El 41% de les famílies ateses mostren situacions de fragilitat en l'àmbit de capacitats i competències parentals. Segueixen les famílies en les quals es donen situacions de

desatenció/ negligència (39%), que fan referència majoritàriament a la desorganització de la vida quotidiana (horaris, rutines, etc.).

SEMA i SMEASA

El servei de mesures alternatives a la sanció administrativa (SMEASA) ofereix un programa educatiu a aquells joves de 14 a 17 anys que han estat sancionats per tinença o consum de tòxics a la via urbana. També s'ofereix un suport a les famílies, amb les quals es treballen pautes educatives davant aquestes situacions de risc. El programa incideix en aspectes preventius, de consciència i coneixement de les conseqüències del consum, i es porta a terme amb la col·laboració de la Policia local d'Olot i els Mossos d'esquadra. Aquest any s'han atès **20 joves** de la comarca i les seves famílies.

L'any 2014 es va plantejar adaptar aquest programa als centres educatius de secundària, per tal de poder abordar aquelles situacions de consum o tinença que es detectessin al centre educatiu, des d'una vessant educativa i no sancionadora. El SEMA (servei educatiu de mesures alternatives) es va iniciar a l'IES Garrotxa, amb la idea de poder ampliar-ho als altres centres de la comarca. Aquest 2016 s'han atès **8 joves** i les seves famílies.

Programes de lleure

Esplai Diari Garbuix

El Garbuix està gestionat per l'entitat Esplais de la Garrotxa. Treballa l'arrelament i la integració social dels infants a la ciutat, tant pel que fa a la formació acadèmica com per adquirir habilitats socials. Així s'afavoreix la integració i la convivència, la socialització i l'educació en el lleure dels infants d'edats compreses entre 6 i 14 anys.

Durant el curs 2015-2016 hi ha hagut un total de **150 participants** distribuïts en grups de 30 per dia. Al Garbuix d'estiu hi ha hagut un total de 82 participants.

La majoria de les famílies dels participants són procedents de Gàmbia i Marroc, seguit de les de Senegal, l'Índia i Mauritània. El 41% dels infants i joves participants viuen al nucli antic.

Espai Larai

És un projecte socioeducatiu per a infants de 6 a 16 anys del barri de Sant Miquel i les Tries. Es treballen, sobretot, els hàbits d'estudi, la convivència i l'educació en valors i s'organitzen activitats per fomentar la implicació i el vincle dels infants i les famílies amb el barri. El Larai ha atès un total de **115 infants** i adolescents, durant el curs 2015-16. També s'han dut a terme activitats durant el mes de juliol, en les quals han participat 83 infants.

Beques per a activitats extraescolars i EstiuRiu

L'any 2016 s'han concedit **78 beques per a activitats extraescolars**, l'import de les quals ha estat de 22.826,61 €. El 70,5% dels beneficiaris d'aquestes beques són nens i el 64% són de nacionalitat espanyola. Quant a les activitats més sol·licitades, hi ha el futbol (24%), el bàsquet (13%) i el gimnàs (17%). Cal especificar que la majoria de les beques de gimnàs són atorgades a joves a partir de 16 anys.

Per a les activitats de l'**EstiuRiu**, hem atorgat **217 beques**, que suposen un import de 28.436,13 €; 88 d'aquestes beques cobreixen el 90% del cost de l'activitat, 49 el 75%, 40 el 50% i 40 el 25%. El 62% dels beneficiaris de les beques són nens. Les activitats més becades han estat el casal de natació, el casal de natació per a joves i el casal del Morrot.

Servei de Suport Familiar

És un servei d'acompanyament i intervenció terapèutica. Les intervencions s'orienten cap a la prevenció de la desprotecció infantil i la promoció de les relacions familiars, la parentalitat positiva, el projecte familiar i el projecte educatiu dels fills/es, i les relacions de la famílies amb el seu entorn familiar i social; es treballa a partir del treball individual, familiar i/o grupal. Aquesta intervenció s'emmarca en els eixos de treball següents: relacions familiars, reagrupament familiar, capacitats parentals i acompanyament emocional.

A un nivell individual/familiar s'han atès **52 nuclis familiars** (189 persones beneficiàries). Gairebé un 56% de les famílies ateses són monoparentals. Aquest percentatge ha augmentat lleugerament respecte del de l'any passat. S'han atès persones d'origens molt diversos, concretament de 15 països diferents. La zona d'on més persones s'han atès ha estat Llatinoamèrica, amb un 44% del total de persones ateses. Les persones originàries de l'Estat espanyol representen el 27,5 %.

Projecte Vaivé

Vaivé és el nom del projecte de suport familiar adreçat específicament a les famílies reagrupades. Aquest any s'han atès **26 famílies**, la majoria de les quals provenen de Llatinoamèrica, amb una dominància clara d'Hondures.

En gran part de les situacions, pares i fills han estat separats més de cinc anys, molt més del que s'esperaven. El motiu és que no poden fer el reagrupament fins a complir els requisits legals, de manera que quan es produeix el reagrupament hi ha moltes dificultats d'encaix entre els diferents membres de la família.

Grups de competències parentals

Aquest any s'han realitzat 2 grups. Hi han participat **17 mares**. L'objectiu general del primer grup era enfortir les competències parentals i els recursos resilients de les dones per afavorir el bon tracte als fills. En el segon grup, a banda de millorar les competències parentals, es perseguia crear xarxa de suport entre les mares i oferir un espai de trobada per a les dones.

Servei d'informació i assessorament a les dones (SIAD)

L'any 2016 s'han atès **201 dones i 15 homes**. D'aquestes, 145 per suport psicològic, 63 per suport jurídic i 93 per informació i prevenció. S'han fet 809 atencions.

En aproximadament un 45% dels casos, la demanda d'atenció psicològica i/o jurídica estava directament relacionada amb una situació de violència masclista, principalment en l'àmbit de la parella.

PROTECCIÓ

Equip d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA)

Servei especialitzat d'atenció a la infància i a l'adolescència en situació de risc social o desamparament, així com les seves famílies. La seva funció és l'estudi de les situacions d'alt risc detectades i la proposta de les mesures de protecció més adequades. L'EAIA de la Garrotxa és un servei supracomarcal, que també treballa al Pla de l'Estany, al Ripollès i a la Cerdanya. Les dades d'aquesta memòria, però, només fan referència a la intervenció realitzada a la Garrotxa.

L'any 2016 s'ha intervingut en **74 casos**, 15 dels quals són de nova obertura, una xifra similar a la d'anys anteriors. Així mateix, al llarg d'aquest any s'han tancat 7 casos. La

franja d'edat majoritària dels infants i joves atesos és de 5 a 12 anys, tot i que augmenta considerablement la intervenció en la franja de 13 a 18 anys.

La majoria de casos en què s'ha treballat es relacionen amb situacions de negligència (desatenció cap als fills, manca de cura de les necessitats bàsiques, greus mancances de capacitats parentals), maltractament prenatal (consum de tòxics) i conductes de risc en adolescents. Els infants amb una mesura de seguiment de l'EAIA estan acollits en centres residencials (15), en família extensa, amb oncles o avis (6) o en família aliena (3). La resta dels infants amb qui s'ha intervingut estan amb les seves famílies biològiques.

Una de les funcions de l'EAIA és la prevenció de situacions d'alt risc i, si escau, la separació dels infants i adolescents del nucli familiar. Per tal de treballar preventivament possibles nous casos, així com fer un seguiment dels casos en curs, s'actua de manera coordinada amb els SBAS. En aquest sentit, durant el 2016 s'ha valorat la situació de **39 infants** en els espais d'assessorament.

Violència de gènere

El CASG disposa d'un pis per atendre situacions d'urgència; és un recurs temporal de protecció en espera de tenir un nou recurs adient a la situació familiar o un habitatge propi. El recurs s'activa de forma immediata quan es produeix una denúncia per violència de gènere o una situació de separació, en la qual la víctima no disposa de la possibilitat d'anar a un habitatge i no té xarxa familiar ni d'amistat que la pugui acollir. Les persones que han utilitzat aquest servei són víctimes de violència amb fills a càrrec. Aquest any, al pis d'urgència hem atès un total de **9 persones** (4 adults i 5 infants); l'ocupació del pis ha estat d'un total de 137 dies (37,53%).

A banda, durant l'any hi ha hagut activats **5 TAM-VG** (Telèfon d'Assistència Mòbil en situacions de Violència de Gènere).

L'atenció a les necessitats relacionals en l'àmbit comunitari

El Servei d'Atenció a la Comunitat treballa amb i per a les persones per promoure la igualtat d'oportunitats i millorar la cohesió social. Una de les bases principals de l'actuació és, per una banda, la prevenció i, per l'altra, facilitar espais de relació entre persones per tal que, conjuntament, potenciïn les seves oportunitats i puguin transformar el seu entorn quotidià. El Consorci disposa del **Pla per a la inclusió i la cohesió social d'Olot 2013-2019**, una eina de planificació que identifica les principals línies d'actuació i determina les intervencions en l'àmbit de la inclusió i la cohesió social.

Accés a la cultura

Apropacultura és una iniciativa que uneix teatres, auditoris, festivals i museus amb les entitats del sector social per fer la cultura accessible a tothom.

A la comarca, **23 entitats** hi estan adherides i se n'han beneficiat **450 persones**, que han gaudit de **56 espectacles diferents**.

Servei d'acollida i acompanyament a les persones immigrades

Al llarg del 2016 s'ha **desplegat el servei de primera acollida a la comarca**. Aquest desplegament s'ha assolit en diferent mesura a Olot que a la resta dels municipis de la Garrotxa, on, per nombre d'habitants i realitat migratòria, es necessita un enfocament del servei diferent.

El servei ha atès més de **200 persones**. Cal destacar l'elevat percentatge de persones d'origen llatinoamericà (més d'un 65%), que prové majoritàriament **d'Hondures**, que ha passat pel servei. S'han fet els cursos següents:

- El Servei de Català d'Olot-la Garrotxa ha fet **15 cursos dels nivells bàsics**. Destaca l'augment de cursos de nivells bàsics respecte del curs passat.
 - **9 cursos del mòdul B** (coneixements laborals), que han cursat un total de 85 persones. Tots a Olot, excepte un a les Planes d'Hostoles.
 - **10 cursos del mòdul C** (societat catalana), que ha cursat un total de 101 persones (el doble que l'any anterior). Tots a Olot, excepte un a les Planes d'Hostoles.
- S'han tramitat **69 certificats de primera acollida** (13 persones ja l'han obtingut).

De les persones que han passat pel servei, un 57,6% són dones, els grups d'edat majoritaris són entre 15 i 29 anys (40%) i entre 36 i 45 anys (27,5%); un 35% tramiten l'arrelament i un 17% la nacionalitat.

Les principals nacionalitats són:

1. Hondures (45%). El 73,5% són dones
2. Marroc (11,5%). El 62% són homes
3. Índia (11%). El 83,5% són homes
4. Gàmbia (6%)

Servei de veïnatge i convivència

El servei posa la mirada en l'espai més quotidià de les persones, s'aproxima a l'escala, la plaça, el bloc de pisos, per tal de minimitzar els conflictes, prevenir-los i acompanyar les persones per tal que puguin gestionar-los de la millor manera possible.

Aquest any, el servei ha treballat amb **41 casos**, cosa que suposa un increment de gairebé un 50% respecte de l'any anterior. D'aquests, un 73% són casos nous. Hem passat de treballar en cinc barris de la ciutat i un municipi de la comarca a fer-ho en catorze barris i en dos pobles de comarca. Les problemàtiques més recurrents són: 36% vulnerabilitat social, 34% relació entre veïns, 24% sorolls.

Volem destacar que aquest augment de casos genera que la intervenció es basi més en la gestió de conflictes, i que ens puguem dedicar menys a processos més preventius.

Durant el 2016 la intervenció en l'espai públic s'ha prioritzat en tres zones de la ciutat: Sant Miquel, Pequín i nucli antic, arran de queixes veïnals. S'ha prioritzat ser al carrer, de manera que s'ha aconseguit reduir les tensions veïnals.

Treball als barris d'Olot

Al barri de **Sant Miquel** s'ha reactivat el Consell de Barri, amb associacions i veïns, des del qual s'ha fet seguiment, i s'han desenvolupat les propostes de millora sorgides en el procés participatiu +B Sumem des dels barris del 2014. En aquest sentit s'han adequat dos espais per a activitats del barri, construït dos nous aparcaments i millorat l'accés dels vianants a dues zones del barri. Les tensions provocades en una part del veïnat arran de l'anunci de l'obertura d'una nova mesquita al barri ha generat malestar i ha causat la dimissió de l'associació de veïns.

Paral·lelament, s'ha assumit la gestió del casal de barri, donat suport a la festa major i promoció les relacions veïnals a través del cosidor i diverses activitats. És important destacar també la reobertura de la llar d'infants.

A **Sant Roc**, **habitatges Garrotxa** i **nucli antic** hi hem fet accions puntuals relacionades amb la gestió de conflictes i millora de les relacions veïnals en determinades zones d'oci.

Un canvi destacable és l'augment de les demandes de suport en la gestió d'equipaments veïnals que han arribat a través de la Xarxa de barris, òrgan de relació de les AV de la ciutat.

Treball als municipis

Hem continuat intervenint en tres municipis de comarca: Sant Jaume de Llierca, Sant Feliu de Pallerols i les Planes d'Hostoles. A Sant Jaume el treball se centra en l'atenció i seguiment dels conflictes sorgits fa uns anys en un dels blocs de pisos del municipi. A Sant Feliu de Pallerols i les Planes d'Hostoles, en canvi, s'ha realitzat un treball d'acompanyament i suport a les persones immigrades amb l'objectiu de potenciar les relacions amb els veïns del municipi.

Aquest 2016 s'ha iniciat un nou model de col·laboració entre el CASG i un dels municipis de la comarca, Mieres, per tal de poder assumir la dinamització comunitària del poble. Aquesta nova col·laboració obre noves possibilitats de treball als pobles.

Servei integral de suport a l'associacionisme

Aquest 2016 s'han posat els fonaments, les bases del que serà el nou servei integral de suport a l'associacionisme de la ciutat (SISA). La detecció de necessitats del **Panoràmic**, els tres **grups de discussió** i finalment la **creació de la taula**, suposen tenir l'estructura i les bases per definir el nou servei i marcar quines són les línies de treball que les entitats volen per a la ciutat.

La definició del SISA coincideix també amb un nou plantejament en relació amb el voluntariat a la ciutat i es dissenya un **Punt de Voluntariat nou**, diferent del que estava funcionant fins al moment.

En relació amb el suport a les entitats, cal destacar:

- Nou espai de les entitats al centre d'Olot (c. de **Lliberada Ferrarons, 9**).
- 56 assessoraments (organització interna, projectes...).
- 86.000 € en suport econòmic i finançament a través del Programa de suport a les entitats.

Col·laboració ciutadana, espais de relació

Conformen la borsa de col·laboradors més de 400 persones, la majoria de les quals són dones. La franja d'edat majoritària és la de 45 a 60 anys. No obstant això, no posem l'accent en els aspectes quantitatius sinó en els qualitatius. Treballem persona a persona pensant en per a qui la participació pot ser una oportunitat i realitzant un acompanyament si així ho requereix.

Pel que fa al 2016, s'han realitzat els actes següents amb la participació de: la Trailwalker, les Festes del Tura, la cursa de Sant Lluc, la Fira d'Entitats, el Festival del foc i la llum de Lluèrnia i el Gran Recapte. En total, **474 persones** hi ha participat com a col·laboradors ciutadans.

A més, **90 persones** han participat als diferents espais de costura i activitats pensades per promoure la relació.

Arran de la detecció dels professionals de diferents serveis del sentiment de solitud que tenen algunes persones de la comarca, s'ha visitat experiències i experts en el tema de Catalunya per tal d'elaborar un document marc sobre què entenem per solitud i fer propostes concretes.

Participació

El 2016 ha estat l'any en què s'ha incorporat la participació ciutadana a l'agenda política de l'Ajuntament. S'han realitzat **3 consultes** (correbous, variant i Firal) amb un 16,5% de participació i **3 processos** a la ciutat:

- Procés participatiu per a la remodelació del Firal (9 tallers presencials amb 38 persones de mitjana; eines en línia, amb 3.101 visites i més de 49,000 visualitzacions; punt d'informació mòbil, utilitzat per 67 persones).
- Pressupost participatiu de joventut.
- Consell dels infants de la ciutat d'Olot.

L'acció dels serveis socials en l'àmbit de la sensibilització

Drets civils

Aquesta legislatura, l'Ajuntament d'Olot s'ha proposat tractar els drets civils amb diferents accions. A principis d'any es va elaborar un document des del qual s'emmarca conceptualment què entenem per diversitat i el reconeixement de la diversitat, i es va organitzar la jornada **Va de drets**, en la qual van assistir **un centenar de persones** i que va servir com a punt inicial per parlar amb persones expertes sobre diversitat cultural, sexual, religiosa, funcional i de gènere amb una volguda mirada interseccional.

El primer dret que s'ha volgut abordar ha sigut el de la diversitat sexual i de gènere, i ho hem fet de la mà de l'Institut Municipal del Cultura amb l'itinerari "Identitats ImPossibles. Gènere, desig i iconografia". Han participat en una o diverses activitats de les 2 ofertes més de 3.400 persones.

- Exposició central: 2.300 persones
- 12 sessions introductòries a l'exposició: 445 alumnes
- 2 formacions: 49 persones
- 2 propostes escèniques: 235 persones
- 2 xerrades: 250 persones
- 2 contes infantils: 70 infants
- 2 programes de ràdio

Cultura de pau

L'Ajuntament d'Olot, a proposta del Consell de Cooperació d'Olot, va aprovar la moció per declarar Olot, municipi de Cultura de Pau amb el compromís d'impulsar línies d'intervencions enfocades en l'educació i el foment per la pau, i actuar a favor del desarmament i la desmilitarització. Aquest 2016 hem contactat amb 7 entitats i hem visitat 2 espais referents del tema per poder elaborar un document amb legislació, recursos, entitats i propostes per enfocar la promoció de la cultura per la pau. A més, hem organitzat les següents activitats, conjuntament amb el Consell de Cooperació:

- Curs *Promoure la pau en un món en Guerra*. **31 participants**.
- **2 exposicions**: "Refugiats, l'odissea cap a Europa" i "Les raons de la cooperació".
- Documental *Manzanas, pollos i quimeras* sobre dones migrants africanes. Més de 100 assistents.
- Jornada **Projectem la Pau**: xerrada "Síria 5 anys després", jocs per al diàleg i mural per la pau a la plaça Campdenmàs, danses tradicionals, marxa per la pau, lectura de manifest per la pau i projecció d'un *mapping*. 110 participants.

Persones refugiades

S'ha participat en diversos actes relacionats amb els refugiats que s'han organitzat dels del Fons català de cooperació o altres entitats. S'ha participat i s'ha estat en

contacte amb la Generalitat i el FCCD per actualitzar les informacions, accions o canvis en relació amb l'acollida de persones refugiades. S'han mantingut contactes puntuals amb la Plataforma Garrotxa Acull per traspasar informació que ens anava arribant des de la Generalitat o en FCCD. S'ha organitzat una visita del **secretari de la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania** al Consell d'alcaldes per informar sobre el tema dels refugiats. S'ha elaborat un **document proposta sobre l'acollida** de persones amb necessitats de protecció internacional.